

چند ماه بعد

گفت و گو با لیلا جمالی

پس از گذشت چند ماه از برگزاری کارگاه، به سراغ مسئول دوره ابتدایی، خانم لیلا جمالی، مدیر برگزاری این دوره‌ها رفتیم و درباره چند و چون کارگاه و دستاوردهای آن با ایشان به گفت‌وگو نشستیم:

خانم جمالی، بفرمایید بازی در دوره ابتدایی چه جایگاهی دارد و چه نقشی ایفا می‌کند؟

بازی نه فقط فعالیتی جانبی، بلکه هسته و اساس یادگیری کودکان است. بازی زبان مشترک کودکان و کلید ورود به دنیای آنان است. از طریق بازی، کودکان تجربه و کشف می‌کنند، می‌پرسند، اشتباه می‌کنند، یاد می‌گیرند و در نهایت رشد می‌یابند. در کلاس‌های خشک و فقط مبتنی بر سخنرانی، ذهن کودکان خاموش می‌شود؛ اما وقتی آموزش از طریق بازی انجام گیرد، یادگیری با حرکت و هیجان و احساس همراه می‌شود و عمیق‌تر در ذهن باقی می‌ماند. بازی به رشد مهارت‌های شناختی، زبانی، اجتماعی و حرکتی کمک می‌کند و موجب تخلیه هیجانی و تنظیم عاطفی کودکان می‌شود. تجربه من از کارگاه بازی تهران این بود که حتی برای بزرگسالان، بازی نشاط‌آور و اثرگذار است، چه رسد به کودکان که ذاتاً با بازی مانوس و پراز انرژی هستند.

در مدرسه ما تلاش بر آن است بازی وارد جریان آموزش شود، نه به عنوان زنگ تفریح، بلکه به عنوان روشی برای یاددهی و یادگیری مؤثر. چون معتقدیم بازی تسهیل‌بخش یادگیری است و کمک می‌کند تا مفاهیم دشوار مانند ریاضی، علوم، روابط اجتماعی یا ارزش‌های اخلاقی در فضایی لذت‌بخش، غیرمستقیم و با مشارکت فعال فراگیرندگان به آن‌ها منتقل شود. همچنین در فعالیت‌های بازی محور فرصت شناخت تفاوت‌های فردی و تقویت خلاقیت در کودکان فراهم می‌شود.

اهداف و ویژگی‌های کارگاه بازی برای مربیان پیش‌دستانی چه بود؟

هدف اصلی این کارگاه ارتقای توانمندی مربیان در طراحی و اجرای بازی‌های هدفمند برای رشد همه‌جانبه کودکان بود. با تمرکز بر کاربرد وسایل ساده و قابل دسترس، مربیان با چگونگی خلق بازی‌هایی آشنا شدند که نه تنها شادی و نشاط به کودکان هدیه می‌دهند، بلکه مهارت‌های شناختی، اجتماعی و حرکتی آن‌ها را تقویت می‌کنند. ویژگی برجسته این کارگاه رویکرد عملی و مشارکتی آن بود؛ مربیان به جای شنیدن صرف مطالب نظری، خود در فرایند ساخت و تجربه بازی‌ها حضور فعال داشتند.

از دیگر نکات قابل توجه در این کارگاه این بود که بازی باید با هدفی مشخص طراحی و ارزیابی شود تا اثربخشی آن سنجیده شود. اهمیت توجه به تفاوت‌های فردی کودکان و بومی‌سازی بازی‌ها، با توجه به

فرهنگ و زیرساخت‌های مدرسه، از مواردی بود که در این کارگاه بر آن تأکید شد. تجربه این کارگاه نشان داد که مربیان با بهره‌گیری از خلاقیت و نوآوری می‌توانند بازی‌هایی طراحی کنند که یادگیری را لذت‌بخش و عمیق‌تر و هم‌زمان فضای صمیمانه و تعاملی کلاس را تقویت کند.

آیا پس از کارگاه، تغییری در شیوه‌های تدریس مربیان مشاهده شده است که نشان از تأثیرپذیری آنان باشد؟

بله، پس از کارگاه تغییرات ملموسی در روش تدریس مشاهده شد. مربیان با استفاده از وسایل ساده، بازی‌های متنوعی طراحی کردند که علاوه بر ایجاد شور و شوق در دانش‌آموزان، مفاهیم درسی را به صورت غیرمستقیم آموزش می‌داد. همچنین، فعالیت‌های گروهی با هدف‌هایی مشخص بیشتر و فضای کلاس هم پویاتر و مشارکتی‌تر شد. بازخورد مربیان و دانش‌آموزان نشان می‌دهد که بازی‌های طراحی شده انگیزه یادگیری را افزایش داده‌اند و توجه و تمرکز بچه‌ها را بهبود بخشیده‌اند.

در ضمن، مربیان خودمان دو کارگاه را با عنوان‌های «بازی‌های ساختارمند» و «بازی‌های سرخوشانه» طراحی و اجرا کردند که مورد توجه دانش‌آموزان قرار گرفت.

البته برای استمرار این تغییرات نیازمند حمایت مستمر، آموزش‌های تکمیلی و فراهم کردن امکانات لازم هستیم؛ اما همین گام‌های اولیه اثبات کرد که کارگاه توانسته است نگاه مربیان را به بازی تغییر دهد تا بازی را به عنوان ابزاری جدی برای آموزش بپذیرند.

انتظار دارید جایگاه بازی در دوره ابتدایی به کدام سمت برود؟

امیدواریم بازی از فعالیتی تفریحی و سرگرمی صرف به ابزاری اثربخش در فرایند یاددهی و یادگیری تبدیل شود. برای اینکه چنین فضایی ایجاد شود، نیاز است تا فضای مدرسه و ابزارهای لازم برای انجام بازی‌های متعدد در دسترس مربیان قرار گیرد و معلمان هم مهارت کافی در طراحی و اجرای بازی‌های هدفمند را کسب کنند. همچنین خانواده‌ها درباره اهمیت بازی در رشد کودکان آگاهی پیدا کنند تا ضمن همراهی بیشتر، این فعالیت‌ها را در خانه به‌گونه‌ای متناسب با بچه‌ها انجام دهند.

با توجه به پیشرفت‌های فناوری، تلفیق بازی‌های سنتی و نوین و مشارکت بچه‌ها در خلق بازی‌ها انتظار می‌رود خلاقیت و مهارت‌های تفکر انتقادی آن‌ها تقویت شود. بازی فرصتی برای بروز توانمندی‌های فردی، همکاری و رشد مهارت‌های زندگی است. در نهایت، بازی باید به بخشی جدایی‌ناپذیر از نظام آموزشی تبدیل شود تا یادگیری با شور، نشاط و اثربخشی بیشتری همراه باشد. □